

Notat

februar 2018

Familieværkstedet på Ishøj – beskrivelse af tilbud og indsatser pr. februar 2018

Familieværkstedet på Ishøjgård varetager familiebehandling og andre forebyggende børne- og familieindsatser under serviceloven for børn, unge og deres forældre fra både Ishøj og Vallensbæk kommuner. Langt de fleste bevillinger af kortere eller længerevarende, forebyggende familiebehandlingsindsatser varetages af Familieværkstedet, mens der kun i helt særlige tilfælde tilkøbes eksterne leverandører.

Personale

Personalet i Familieværkstedet på Ishøjgård består af følgende personale

- Afdelingsleder, 30 timer/uge
- 5 familiekonsulenter 37 timer/uge samt 4 familiekonsulenter på hhv. 30, 33, 34 og 18 timer/uge. I alt 9 familiekonsulenter.
- 1 psykolog (10 timer/uge)
- Administrativt personale (andel af stillinger på Ishøjgård)

Familiekonsulenterne har baggrund som pædagoger, lærere, sygeplejerske, ergoterapeut og socialformidler. Alle er efteruddannet indenfor familiebehandlingsområdet på mindst diplomniveau og har flere års erfaring med familiebehandling.

Metodisk arbejdes der hovedsageligt systemisk og narrativt samt med tilknytningsteorier og bred viden om børns generelle udvikling og trivsel.

Økonomi

Familieværkstedet har aktuelt et samlet driftsbudget på kr. 6.661.700 (2018-niveau).

Indsatser og tilbud

Familieværkstedet består af en række forskellige indsatser og tilbud. Nedenfor er de forskellige indsatser beskrevet yderligere – herunder også i hvilket omfang de bliver brugt af borgerne i Ishøj og Vallensbæk kommuner. I 2017 har Familieværkstedet samlet haft 276 forløb med familier. Dette tal tager ikke højde for evt. genindskrivninger, samt at nogle familier både deltager i gruppeforløb og familiebehandling.

Åben rådgivning (servicelovens § 11. stk.2):

Familieværkstedet tilbyder *Åben rådgivning* til familier bosiddende i Ishøj kommune med børn i alderen 0-18 år. Familierne tilbydes op til 5 samtaler i lokalerne på familieværkstedet. Familierne henvender sig selv på baggrund af anbefalinger fra andre, som tidligere har benyttet sig af tilbuddet. Henvisninger sker også fra dagtilbuddene, skolerne, sundhedsplejen, familierådgivere eller andre fagprofessionelle.

Tilbuddet har karakter af rådgivende samtaler til forældrene - gerne med inddragelse af barnet og familiens øvrige netværk. Temaerne spænder vidt og kan fx dreje sig om opdragelsesstile, oplevelse af utilstrækkelighed som forælder, skilsmisseproblematikker eller dødsfald i familien.

Disse familier har ofte selv ressourcerne til efterfølgende at skabe og fastholde forandringer samt tage ansvar for løsninger af de dilemmaer/problematikker, som de er kommet med.

Familieværkstedet gennemførte forløb med 55 familier i *Åben rådgivning* i 2017 og stiler efter en ventetid på maksimalt 2 uger inden 1. samtale.

Vallensbæk Kommune tilbyder selv *Åben (familie-)rådgivning* til egne borgere.

Gruppeforløb (servicelovens § 11. stk. 2)

Pigegruppe: Der er en pigegruppe, hvor der kan være op til 10 piger i alderen 7 - 15 år. Fælles for pigerne i gruppen er, at de alle har udfordringer i forhold til at skabe sociale kontakter i deres hverdag. Se yderligere beskrivelse i bilag 2.

Søskendegruppe: Gruppen er åben for børn og unge med en søskende, der har et handicap. Der er to grupper: en børnegruppe med børn i alderen 9-12 år og en ungegruppe med teenagere fra 13-18 år. Formålet er at skabe et rum for søskende, hvor de kan møde jævnaldrende, som er i samme situation som dem selv. Her kan børnene og unge dele viden og erfaringer indbyrdes, samt have mulighed for at tale med andre om de udfordringer, som man kan stå overfor i hverdagen, når man har en bror eller søster med et handicap. I 2017 blev der gennemført 4 gruppeforløb. Forløbene er beskrevet i bilag 1.

Råd- og vejledningsforløb (servicelovens § 11, stk.3)

§ 11, stk.3 er råd- eller vejledningsforløb som tilbydes borgere fra både Ishøj og Vallensbæk Kommune med børn i alderen 0-18 år. Disse familier har ofte selv et ønske om forandring og visiteres i samråd med rådgiver. Henvisningen omhandler en enkeltstående problemstilling, som forventes løst indenfor 6 måneder. Enkelte forløb er gennemført i forlængelse af et "åbent rådgivningsforløb", der ikke viste sig at være tilstrækkeligt.

Forløbene under § 11, stk. 3 varierer i intensiteten afhængig af familiens problemstillinger, deres ressourcer og behov. Som oftest er én gang om ugen eller en gang hver anden uge i opstartsfasen til-

strækkeligt til at familierne selv får idéer til at løse deres udfordringer, hvorefter der kan gå længere mellem samtalerne.

Problemerne kan optræde som:

- Opdragelsesproblemer
- Utilstrækkelighed i forælderrollen
- Mangelfuld eller uhensigtsmæssig kommunikation
- Samspilsproblemer med børnene som symptombærere
- Udfordringer i sammenbragte familier
- Dødsfald i familien
- Problemer i forbindelse med skilsmisse og samvær
- Psykoedukation til forældre med nydiagnosticerede børn

Forløbene finder for det meste sted i familieværkstedets lokaler, men kan også foregå i familiens hjem. Udover samtaler inddrages ofte forskellige samspilsaktiviteter med det formål at skabe et trygt rum, hvor forældrene kan udfordres i det, som er svært, og finde frem til nye mere hensigtsmæssige måder at være sammen på. Det kan fx være ved fastlåste konflikter, uhensigtsmæssige mønstre i familien, at blive bedre til at lytte og forstå hinanden, hjælp til at se og forstå barnets adfærd og perspektiver, støtte barnets udvikling og trivsel, eller hjælp til at skabe et bedre samarbejde med fx daginstitution og skole. Forløbene afsluttes med et kort afslutningsnotat til den henvisende rådgiver.

Der er i 2017 gennemført 95 forløb, fordelt på 26 familier fra Vallensbæk Kommune og 69 fra Ishøj Kommune.

Pædagogisk praktisk støtte i hjemmet (servicelovens § 52, stk. 3, nr. 2)

Pædagogisk praktisk støtte i hjemmet retter sig mod borgere i både Vallensbæk og Ishøj kommune med børn i alderen 0 - 18 år. Familierne henvises af en rådgiver på baggrund af bekymring for et barns trivsel eller udvikling. Forinden er der udarbejdet en § 50-undersøgelse med udgangspunkt i barnet/børnene, og der foreligger en handleplan, som begge er gennemgået med familien.

Tilbuddet retter sig mod familier med sociale og relationelle udfordringer, og som kan have enten psykiske eller kognitive vanskeligheder, der gør det vanskeligt for forældrene at yde den rette omsorg for og struktur omkring børnene i hjemmet. Med praktisk støtte i hjemmet - herunder ved konkrete anvisninger - bliver forældrene i stand til selv at varetage disse opgaver, således at anbringelse uden for hjemmet forebygges eller helt undgås. Indsatsen er ofte langvarig, da forældrene løbende har brug for støtte i takt med børnenes udvikling, som kræver nye og anderledes måder at være forælder på.

Intensiteten varierer og kan gå fra at være sparsom men kontinuerlig kontakt i flere år, mens andre forløb er en kort mere intensiv indsats ved akut opståede problemer. Indsatsen bliver fulgt op af familierådgiver ca. hver 6. måned. Enkelte familier har været indskrevet på Familieværkstedet i mellem 3 og 12 år, og det forventes, at indsatsen vil vare ved til børnene fylder 18 år.

Der har i 2017 været indskrevet i alt 15 familier, fordelt på 3 fra Vallensbæk og 12 fra Ishøj. 8 familier er både indskrevet til "pædagogisk praktisk støtte i hjemmet" samt "familiebehandling" – se nedenfor.

Familiebehandling (servicelovens § 52, stk. 3, nr. 3)

Familiebehandlingen retter sig mod familier, som ofte har mere komplekse problemstillinger, og der er bekymringer for barnets udvikling og trivsel. Indsatsen er rettet mod borgere i både Vallensbæk og Ishøj kommuner med børn mellem 0 og 18 år. Familierne henvises af en familierådgiver og på baggrund af bekymring for barnet. Der er udarbejdet en § 50 undersøgelse på barnet/børnene og familierådgiveren har udarbejdet en handleplan, som begge er gennemgået med familien. Der kan være tvivl om, hvorvidt en anbringelse af barnet udenfor hjemmet kan blive aktuel og en nødvendig indsats, hvis forældrene er for længe om at skabe forandringer for barnet.

Forløbet opstartes altid på et møde med familien, familierådgiver og Familieværkstedet. Det aftales hvilke punkter fra handleplanen, der skal arbejdes med, og familierådgiveren tydeliggør bekymringen for barnet, og hvilke forandringer hun skønner nødvendige. Forældrene er ikke altid enige i indsatsen og ofte arbejdes der med modstand, og med at få det til at give mening for forældrene, før en egentlig familiebehandling kan sættes i værk. Temaerne ligner de beskrevne under § 11, stk. 3. Herudover kan der ydermere være tale om vold, misbrug/ psykisk sygdom eller pludseligt opståede traumatiske oplevelser i familien. Det fælles er, at problemerne betyder, at der er bekymring for barnets/ børnenes trivsel og udvikling.

Der er altid opfølgning og statusmøder efter 3 måneder, 6 måneder, 6 måneder og 6 måneder. Derefter forventes familien afsluttet.

Familiebehandlingen kan foregå både på Familieværkstedet og i familiens hjem, og der er altid to familiekonsulenter tilknyttet familien.

Der har i 2017 været indskrevet i alt 96 familier, 25 fra Vallensbæk og 71 fra Ishøj.

Spæd- og småbørnsindsats (servicelovens § 52, stk. 3, nr. 2 & 3).

Forældre med børn i alderen 0-4/6 år + gravide, hvor bekymringsgraden for barnets trivsel placerer sig på skala 7 eller derover, samt i tilfælde, hvor der kan være mistanke om udfordringer inden for tilknytningsområdet. Bekymringsgraden vurderes på baggrund af forældrefunktioner.

Indsatsens intensitet og varighed bestemmes på baggrund af bekymringsgraden og kan løbende justeres. Intensiteten bestemmes typisk ved opstartsmøde og tilpasses i samråd med rådgiver. Et forløb kan vare i op til 24 mdr.

Visitering kan ske via såvel § 11, stk. 3 (Råd- og Vejledningsforløb) eller et 52, stk. 3, nr. 3 (Familiebehandling). Formålet er i højere grad at kunne opspore og forebygge udvikling af u hensigtsmæssige tilknytningsmønstre i familien - herunder især styrkelse af forældrenes evne til mentalisering – samt at kunne iværksætte tidligere indsatser.

For at kunne tilbyde familien den rette behandling, indledes forløbet af en undersøgelsesfase, hvor familiens udfordringer identificeres og prioriteres i henhold til bekymringsgraden. Undersøgelsen består af forskellige screening-instrumenter, der udvælges og anvendes i samarbejde med familien afhængig af problemstilling. Resultaterne vil danne grundlag for den videre analyse af familiens primære udfordringer til at målrette og bestemme indsatsen. Der har i alt været 14 familier indskrevet i 2017.

Metoder på familieværkstedet

De anvendte metoder tager primært afsæt i systemisk og narrativ tænkning samt tilknytnings- og mentaliseringsbaserede teorier og metoder. Metoder, der typisk anvendes er:

- Samtaleteknikker med rod i det systemiske og narrative
- Marte Meo
- IA – Mentaliseringsbaseret træning
- Samspilsinterveniering
- Strukturerede og ikke-strukturerede situationer, ofte med videoptagelser som arbejdsredskab med familien
- Guider og anviser
- Familiesamtaler

Effektmåling

Der arbejdes systematisk med effektmåling af familiebehandlingen ved brug af redskabet Feedback Informed Treatment (FIT). Dette har været afbrudt i 2017 pga. samarbejdet med FIT-leverandøren, men det er genoptaget igen i 2018. Det kommer til at betyde, at vi så vidt muligt evaluerer alle familier visiteret til familieværkstedet og løbende inddrager signifikante samarbejdspartnere såsom dagtilbud, skole, SFO, familierådgivere m.fl. Redskabet gør det muligt at justere indsats/metode, og hvis det vurderes nødvendigt et skift i behandler. Anvendelse af FIT vil ligeledes skabe grundlag for et systematisk tværfagligt samarbejde for at følge effekten af indsatsen over tid.

Venteliste

Familieværkstedet har i 2017 i gennemsnit haft en venteliste på 22 familier pr. måned. Nogle familier har ventet i op til 6 -7 måneder. Den gennemsnitlige ventetid har været 3 til 4 måneder. Såfremt en familie har akut behov for familiebehandling, besluttes igangsættelse af familiebehandling i et samarbejde mellem ledelsen i Center for Børn og Forebyggelse og ledelsen på Ishøjgård. Dette er sket ca. 5 gange i 2017 og har betydet at familierne kommer ind på "overbelægning" indtil andre familier planmæssigt afsluttes.

Der er en tendens til, at der kommer færre familier i den åbne rådgivning, mens tallene for råd- og vejledningsforløb (§11, stk. 3) og familiebehandling (§ 52, stk. 3, nr. 3) er voldsomt stigende. Sårbare gravide og børn under 2 år kommer foran på ventelisten, også selv om bekymringen for barnet kan være ukendt.

Familier, der har brug for intensiv familiebehandling, dvs. mere end 2-3 gange om ugen, aften og weekend, visiteres til ekstern familiebehandling. Det er ofte familier, hvor der er bekymring for, om barnet kan være i hjemmet.

Ekstern familiebehandling

I efteråret 2017 blev det besluttet, at når Ishøj Kommune benytter familiebehandling fra eksterne leverandører, skal det drøftes og besluttes på "Visitationsudvalget for Ishøjgård" i Center for Børn og Forebyggelse. Der er ofte tale om en indsats, som er mere massiv og intensiv, end Familieværkstedet kan imødekomme. Indsatsens koordineres i samråd med Familieværkstedet – hovedsagelig for at kunne kvalificere indsatsen, justere og løbende vurdere muligheden for at hjemtage og tilbyde familiebehandlingen i eget regi.

Bilag 1

Søskendegruppe

Målgruppe

Børn og unge med en søskende, der har et handicap. Der er to grupper: en børnegruppe med børn i alderen 9-12 år og en ungegruppe med teenager fra 13-18 år.

Formål

At skabe et rum for søskende, hvor de kan møde jævnaldrende, som er i samme situation som dem selv. Her kan børnene og unge dele viden og erfaringer indbyrdes, samt have mulighed for at tale med andre om de udfordringer, man kan stå overfor i hverdagen, når man har en bror eller søster med et handicap.

Indhold

I grupperne er der mulighed for at mødes med andre som kender til de udfordringer, der kan være i en familie, hvor der er en søskende, der har et handicap. Det er vores erfaring at børn og unge i høj grad kan give hinanden tips og ideer til, hvad andre ville gøre i samme situation. Vi vil støtte børnene i at få fortalt deres historie for derigennem at blive bekræftet i, hvad der kan være svært men også for at møde genkendelse hos andre børn, der kender til lignende historier.

Forløbsbeskrivelse

Grupperne mødes en gang månedligt i to timer, hvor vi vil forsøge at lave en genkendelig struktur. Vi vil sørge for at der er lidt at spise, at vi laver nogle sjove og lidt mere alvorlige øvelser, så børnene og de unge kan profitere af at være i en gruppe. Vi vil på forskellig kreativ vis arbejde med de udfordringer, som børnene møder i hverdagen og lægge et særligt fokus på, hvilke handlemuligheder, der kan være.

Ramme for samarbejdet

Familierådgiver kan kontakte familieværkstedet, når de har kendskab til et barn, der kan have brug for at deltage. Vi vil invitere til en indledende familiesamtale, hvor forældre og børn kan høre om tilbuddet. Det er også her, at vi sammen afdækker om tilbuddet er relevant. Herefter kan gruppeforløbet starte, dog med det forbehold, at der starter nye medlemmer i grupperne en gang i kvartalet. Efter endt forløb afsluttes med en ny familiesamtale med afrunding og evaluering. Hvis der under forløbet viser sig et behov for en familiesamtale er dette også muligt. Hvornår forløbet afsluttes vil afhænge af en individuel vurdering, vi forestiller os dog at forløbet maksimalt vil vare et år.

Bilag 2

Pigegruppe

Vi har en pigegruppe på Familieværkstedet, som består pt. af 10 piger i alderen 7-15 år. De indskrevne piger har alle udfordringer i forhold til at skabe sociale kontakter i deres hverdag. Pigerne mødes 1 gang om måneden på Familieværkstedet.

- Det kan være stille, generte og ofte mobbede piger.
- Det kan være piger, der har oplevet at miste en af sine forældre.
- Det kan være piger, der har oplevet at en forælder er blevet ramt af sygdom.
- Det kan være andre oplevelser, der har haft indflydelse på deres hverdag.

Fælles for dem alle er at de har brug for et netværk og støtte til at få deres dagligdag til at fungere.

Gruppen er en åben gruppe. At tage imod en ny pige i gruppen er en rigtig vigtig måde for pigerne til at bruge den erfaring de har fået ved at deltage i gruppen og samtidig øve sig i at modtage nye piger og hjælpe dem til at føle sig som en del af en gruppe.

Hvorfor en pigegruppe

Tidligere undersøgelser af københavnske teenagepiger beskriver at 12 % har en række fysiske og psykiske symptomer.

Disse piger fortæller, at de sjældent er glade for at gå i skole. Der er flere overvægtige blandt de disse piger og 10 % af de disse piger bliver mobbet mindst en gang om ugen - mod en halv procent hos de øvrige. Denne gruppe af piger hører sjældent til dem, der er mest larmende.

Vi har gennem vores arbejde som familiekonsulenter på familieværkstedet ofte mødt piger med disse symptomer. Vores erfaring er, at det - udover at familien modtager familiebehandling -, har en god effekt for pigernes trivsel, at de sideløbende deltager i pigegruppen. Pigerne har fortalt, at det har været rigtig godt, at de har kunnet fortsætte i pigegruppen efter familien har afsluttet deres forløb på familieværkstedet. Vi har også piger i gruppen, hvor familien ikke har været tilknyttet familieværkstedet.

Vores erfaring er, at alle de piger, der har deltaget i pigegruppen, har haft rigtig gode oplevelser, som de har kunnet profitere af og oplevet at tilhøre et fællesskab - også efter ophør i gruppen. Pigerne fortæller bl.a., hvor stor en betydning det har for dem, at de nu bl.a. har prøvet, at få et knus eller blive sagt "Hej" til af en anden pige, når de mødes udenfor pigegruppen.

Hvad laver man i en pigegruppe?

Vi taler rigtig meget og laver forskellige øvelser (bl.a. om følelser), vi leger, vi hygger os, vi tager på tur og vi får lidt at spise. Vi har en fast struktur for mødet. Det er altid muligt at afvige det planlagte program, hvis der i gruppen eller hvis vi som gruppeledere vurderer, at der er behov for dette.

Vi tilbyder også pigernes forældre en samtale, hvis de ønsker det, eller hvis vi vurderer, at det er nødvendigt.

Inden pigerne starter i pigegruppen har vi haft en samtale med dem og deres forældre.